**Európai Parlament**
2024-2029

**ELFOGADOTT SZÖVEGEK**

# P10_TA(2025)0130

## A Montenegróról szóló 2023. és 2024. évi jelentés

### Az Európai Parlament 2025. június 18-i állásfoglalása a Bizottság Montenegróról szóló 2023. és 2024. évi jelentéseiről (2025/2020(INI))

*Az Európai Parlament,*

– tekintettel az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészről a Montenegrói Köztársaság közötti stabilizációs és társulási megállapodásra[1], amely 2010. május 1-jén lépett hatályba,

– tekintettel Montenegró európai uniós tagságra irányuló, 2008. december 15-i kérelmére,

– tekintettel a Bizottság 2010. november 9-i véleményére Montenegró európai uniós tagság iránti kérelméről (COM(2010)0670), az Európai Tanács 2010. december 16–17-i határozatára a tagjelölti státusz Montenegró részére történő megadásáról és az Európai Tanács 2012. június 29-i határozatára a Montenegróval való uniós csatlakozási tárgyalások megkezdéséről,

– tekintettel az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) létrehozásáról szóló, 2021. szeptember 15-i (EU) 2021/1529 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2],

– tekintettel a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz létrehozásáról szóló, 2024. május 14-i (EU) 2024/1449 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[3],

– tekintettel az Európai Tanács 2003. június 19–20-án, Szalonikiben tartott ülésének elnökségi következtetéseire,

---

1 HL L 108., 2010.4.29., 3. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2010/224/oj.
2 HL L 330., 2021.9.20., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 HL L, 2024/1449, 2024.5.24., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– tekintettel a 2018. május 17-i EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozón kiadott szófiai nyilatkozatra és az ehhez csatolt kiemelt célkitűzések szófiai menetrendjére,

– tekintettel a 2023. december 13-i és a 2024. december 18-i brüsszeli EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozó nyilatkozataira,

– tekintettel a 2014. augusztus 28-án megkezdett berlini folyamatra,

– tekintettel „A Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terv” című, 2020. október 6-i bizottsági közleményre (COM(2020)0641),

– tekintettel a „2023. évi közlemény az EU bővítési stratégiájáról” című, 2023. november 8-i bizottsági közleményre (COM(2023)0690) és az azt kísérő, „2023. évi jelentés Montenegróról” című bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2023)0694),

– tekintettel „A Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terv” című, 2023. november 8-i bizottsági közleményre (COM(2023)0691),

– tekintettel a bővítést megelőző reformokról és szakpolitikai felülvizsgálatokról szóló, 2024. március 20-i bizottsági közleményre (COM(2024)0146),

– tekintettel a „2024. évi jogállamisági jelentés” című, 2024. július 24-i bizottsági közleményre (COM(2024)0800), amelyet a „2024. évi jogállamisági jelentés – Országfejezet – A jogállamiság helyzete Montenegróban” című bizottsági szolgálati munkadokumentum kísér (SWD(2024)0829),

– tekintettel a „2024. évi közlemény az EU bővítési stratégiájáról” című, 2024. október 30-i bizottsági közleményre (COM(2024)0690) és az azt kísérő, „2024. évi jelentés Montenegróról” című bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2024)0694),

– tekintettel a Bizottság 2023. május 31-i és 2024. június 13-i, Montenegró gazdasági reformprogramjáról szóló áttekintésére és országértékeléseire, továbbá az EU, valamint a Nyugat-Balkán és Törökország közötti gazdasági és pénzügyi párbeszédnek a Tanács által 2023. május 16-án elfogadott együttes következtetéseire, valamint az EU és a nyugat-balkáni partnerek, Törökország, Grúzia, a Moldovai Köztársaság és Ukrajna közötti gazdasági és pénzügyi párbeszédnek a Tanács által 2024. május 14-én elfogadott közös következtetéseire,

– tekintettel a 2021. június 22-i, 2021. december 13-i, 2024. január 29-i, 2024. június 26-i és 2024. december 16-i, Montenegró Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló kormányközi konferenciákra,

– tekintettel az EU–Montenegró Stabilizációs és Társulási Tanács 2022. július 14-i 11. ülésére,

– tekintettel az EU–Montenegró Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottság 2024. október 31-én és november 1-jén tartott 22. ülésén elfogadott nyilatkozatra és ajánlásokra,

– tekintettel Montenegró 2017. június 5-i NATO-csatlakozására,

– tekintettel az Európai Számvevőszék 1/2022 sz., „A nyugat-balkáni országok jogállamiságához nyújtott uniós támogatás: a törekvések ellenére nem szűntek meg egyes alapvető problémák” című, 2022. január 10-i különjelentésére,

– tekintettel az Európa Tanácsnak a nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről szóló egyezményére (isztambuli egyezmény), amelyet Montenegró 2013-ban ratifikált, valamint a Bizottság nemek közötti egyenlőségről és a nemi alapú erőszak elleni küzdelemről szóló ajánlásaira,

– tekintettel a Riporterek Határok Nélkül által évente közzétett sajtószabadság-indexre,

– tekintettel az ENSZ Menekültügyi Ügynökségének (UNHCR) az ukrajnai menekültek helyzetére vonatkozó, 2025. áprilisi adataira,

– tekintettel a Tanácshoz, a Bizottsághoz és a Bizottság alelnökéhez/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjéhez intézett, az új uniós bővítési stratégiára vonatkozó, 2022. november 23-i ajánlására[1],

– tekintettel a Montenegróról szóló korábbi állásfoglalásaira,

– tekintettel „Az uniós integráció elmélyítéséről a jövőbeli bővítésre tekintettel” című, 2024. február 29-i állásfoglalására[2],

– tekintettel eljárási szabályzata 55. cikkére,

– tekintettel a Külügyi Bizottság jelentésére (A10-0093/2025),

A. mivel a bővítés kulcsfontosságú uniós külpolitikai eszköz, továbbá geostratégiai befektetés a békébe, a stabilitásba, a biztonságba és a jólétbe;

B. mivel az újabb bővítési törekvések, melyeknek a megváltozott geopolitikai valóság, valamint több keleti partnerország uniós tagságra irányuló kérelme adott lendületet, arra sarkallták az EU-t, hogy felgyorsítsa a Nyugat-Balkán felé tett

---

1 HL C 167., 2023.5.11., 105. o.
2 HL C, C/2024/6746, 2024.11.26., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

kötelezettségvállalásainak régóta időszerű beváltására irányuló erőfeszítéseket; mivel a nyugat-balkáni országok jövőjét az Európai Unió jelenti;

C. mivel minden országot a koppenhágai kritériumok teljesítése terén elért érdemei alapján ítélnek meg, beleértve a demokrácia, a jogállamiság, a jó kormányzás és az alapvető uniós értékek teljes körű tiszteletben tartását, valamint az uniós kül- és biztonságpolitikához való igazodást is; mivel az „alapkérdéseket” érintő szükséges reformok végrehajtása határozza meg a csatlakozási folyamat menetrendjét és előrehaladását;

D. mivel Montenegró jutott a legmesszebbre a csatlakozási folyamatban, miután megnyitotta az uniós vívmányok mind a 33 fejezetét, és ideiglenesen lezárt hat fejezetet, és a csatlakozás jelentős társadalmi támogatottságot élvez;

E. mivel az Unió Montenegró legjelentősebb kereskedelmi és beruházási partnere, és a legnagyobb pénzügyi támogatást nyújtja számára;

F. mivel Montenegró rosszindulatú külföldi befolyásnak, dezinformációs kampányoknak és a befolyásolás egyéb formáinak van kitéve, beleértve a választási beavatkozást, a hibrid hadviselési stratégiákat és a nem uniós szereplők, különösen Oroszország és Kína kedvezőtlen beruházásait, amelyek megpróbálják befolyásolni Montenegró politikai, gazdasági és stratégiai pályáját, és veszélyeztetik a demokratikus folyamatokat és a média integritását, veszélyeztetve az ország uniós csatlakozási kilátásait;

G. mivel 2024. június 8-án magas rangú parlamenti tisztviselők részvételével „Egy nép, egy nemzetgyűlés” szlogennel egy „össz-szerb gyűlésre” került sor Belgrádban;

***Az uniós csatlakozás iránti elkötelezettség***

1. elismeri Montenegró uniós csatlakozás iránti szilárd elkötelezettségét, és megerősíti, hogy teljes mértékben támogatja az ország jövőbeli uniós tagságát; üdvözli, hogy Montenegró a régión belül első helyen áll az uniós csatlakozási folyamatban, és hogy állampolgárai és politikai szereplőinek többsége elsöprő többséggel támogatják a 2028-as uniós csatlakozást;

2. üdvözli, hogy Montenegró pozitív eredményeket ért el az EU-val kapcsolatos reformok és intézkedések végrehajtása terén, amelyeket egy ambiciózus ütemterv támaszt alá, és felszólít a politikai szereplők, a civil társadalom és a polgárok közös erőfeszítéseire; elismerését fejezi ki Montenegrónak azért, hogy teljesítette a 23. és 24. fejezetre vonatkozó időközi kritériumokat, amelyek meghatározók a tárgyalások általános üteme szempontjából, és hogy az időközi kritériumok értékeléséről kedvező jelentést kapott;

üdvözli, hogy három további tárgyalási fejezet lezárásra került, így a lezárt tárgyalási fejezetek teljes száma hat;

3. ösztönzi az összes politikai szereplőt, hogy továbbra is az uniós integrációra és a szükséges reformokra összpontosítsanak; hangsúlyozza, hogy politikai stabilitásra, elkötelezettségre és a pártok közötti konszenzus kialakításában konstruktív együttműködésre van szükség a további fejezetek lezárása felé való gyorsabb és hatékonyabb elmozdulás érdekében, hogy tartani lehessen az ország ambiciózus ütemtervét; hangsúlyozza, hogy az elfogadott reformokat hatékonyan és következetesen kell végrehajtani a valódi előrehaladás és az uniós jogszabályokkal való teljes összhang biztosítása érdekében; felszólít az állami intézmények működésének és koordinációjának megerősítésére a politikai stabilitás elérése és az EU-val kapcsolatos kulcsfontosságú reformok végrehajtása terén elért jelentős előrehaladás továbbvitele érdekében, különös tekintettel a választási és igazságügyi reformokra, valamint a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelemre;

4. hangsúlyozza, hogy az EU hitelességének – és ezen belül a bővítési politika egésze hitelességének is – árthat, ha az egyes nyugat-balkáni országok által elért kézzelfogható eredmények nem eredményeznek egyértelmű előrelépéseket az uniós csatlakozás felé vezető úton;

5. üdvözli, hogy Montenegró továbbra is teljes mértékben igazodik az EU közös kül- és biztonságpolitikájához (KKBP), beleértve az EU korlátozó intézkedéseit, többek között az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújával kapcsolatos és a kibertámadások elhárítását célzó intézkedéseket, valamint hogy támogatja a nemzetközi szabályokon alapuló rendet az ENSZ szintjén; ösztönzi Montenegrót, hogy erősítse meg a korlátozó intézkedések végrehajtását és kerülje azok kijátszását, valamint foglalja le a szankciókkal érintett személyek eszközeit; felszólítja a kormány valamennyi képviselőjét, hogy tartsák tiszteletben és mozdítsák elő a KKBP-hez való igazodást és az uniós értékeket, és tartózkodjanak minden olyan tevékenységtől, amely veszélyeztetheti Montenegró uniós tagsághoz vezető stratégiai útját és szuverenitását; ebben az összefüggésben rendkívül aggasztónak tartja a magas rangú tisztviselőknek a Bosznia-Hercegovina szuverenitását és területi integritását aláásó Milorad Dodikot, a Boszniai Szerb Köztársaság entitás elnökét támogató nyilatkozatait; sajnálatát fejezi ki a montenegrói parlament magas rangú tisztviselőinek a belgrádi „össz-szerb gyűlésen” való részvétele miatt, és amiatt, hogy támogatták az ott elfogadott, Montenegró, Bosznia-Hercegovina és Koszovó szuverenitását aláásó nyilatkozatot;

6. kiemeli Montenegró NATO-tagságának stratégiai fontosságát, és üdvözli Montenegró aktív részvételét az EU közös biztonság- és védelempolitikai misszióiban és műveleteiben, köztük az EU Atalanta

haditengerészeti műveletében, valamint a NATO- és más nemzetközi, illetve többoldalú missziókban; üdvözli Montenegró védelmi és biztonsági tanácsának azon döntését, hogy jóváhagyja fegyveres erőinek részvételét az EU Ukrajnát támogató katonai segítségnyújtási missziójában, valamint a NATO Ukrajna javára folytatott biztonsági segítségnyújtási és kiképzési misszijában, és felszólítja a montenegrói parlamentet, hogy fogadja el ezeket a határozatokat, megerősítve ezáltal az ország kollektív biztonság iránti elkötelezettségét;

7. elismerését fejezi ki Montenegrónak az Ukrajna számára nyújtott humanitárius és anyagi támogatásáért, valamint az ideiglenes védelmi mechanizmus meghosszabbításáért, amely az Ukrajnából menekülőknek jogot biztosít arra, hogy egy évig Montenegróban tartózkodjanak; emlékeztet arra, hogy Montenegró a legtöbb ukrán menekültet befogadó nyugat-balkáni országok közé tartozik, és az UNHCR statisztikái szerint 2025. január 31-ig több mint 18 800 Ukrajnából érkező menekültet regisztráltak Montenegróban;

8. továbbra is komolyan aggódik a rosszindulatú külföldi beavatkozás, a destabilizációra irányuló erőfeszítések, a kibertámadások, a hibrid fenyegetések és a dezinformációs kampányok miatt – beleértve harmadik országbeli szereplőknek a politikai folyamatok és a közvélemény befolyásolására irányuló kísérleteit –, amelyek az EU hiteltelenítését célozzák, és aláássák Montenegró csatlakozási menetrendjének előrehaladását; sürgeti Montenegrót, hogy az EU-val és a NATO-val való szorosabb együttműködés, valamint a nyugat-balkáni országok közötti fokozott regionális együttműködés révén fogadjon el ellenintézkedéseket; megjegyzi, hogy a vallási intézmények a külső befolyásolás eszközeként használhatók, és elítéli a Szerb Ortodox Egyház ezzel kapcsolatos bármely indokolatlan beavatkozását; ismételten hangsúlyozza a külföldi információmanipulációval és beavatkozással szembeni reziliencia kiépítésének fontosságát, többek között a médiakörnyezet fokozottabb felügyelete, a közvélemény figyelmét felkeltő kampányok és a médiatudatossági programok révén; javasolja, hogy Montenegró hozzon létre egy hibrid fenyegetésekkel foglalkozó munkacsoportot;

9. sürgeti a Bizottságot, az Európai Külügyi Szolgálatot (EKSZ), az EU montenegrói küldöttségét és a montenegrói hatóságokat, hogy fokozzák a montenegrói polgárokat a bővítési folyamat és az uniós tagság előnyeiről, valamint azokról a konkrét csatlakozási kritériumokról tájékoztató stratégiai kommunikációt, amelyeket Montenegrónak még teljesítenie kell ahhoz, hogy igazodjon az uniós követelményekhez; sürgeti továbbá őket, hogy javítsák az EU láthatóságát az országban, többek között az uniós finanszírozású projektek tekintetében is; kéri hogy a StratCom keretében végzett ellenőrzést terjesszék ki a nyugat-balkáni országokban és szomszédaikban tapasztalható, határokon átnyúló dezinformációs fenyegetésekre; felhívja a Bizottságot, hogy továbbra is támogassa az

EKSZ és a nyugat-balkáni stratégiai kommunikációval foglalkozó munkacsoport arra irányuló erőfeszítéseit, hogy kiterjesszék tájékoztatási tevékenységeiket azáltal, hogy növelik a láthatóságot a helyi médiában, tényellenőrzési jelentéseket tesznek közzé, és együttműködnek a civil társadalmi szervezetekkel a hamis narratívák elleni hatékonyabb fellépés érdekében;

10. üdvözli, hogy a montenegrói parlament ismét részt vesz a Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottságban;

***Demokrácia és jogállamiság***

11. elismeri a montenegrói parlament kulcsfontosságú szerepét a csatlakozási folyamatban, különösen a csatlakozással kapcsolatos jogszabályok elfogadása tekintetében, és hangsúlyozza e tekintetben a parlamenti együttműködés fontosságát; megismétli, hogy az Európai Parlament készen áll arra, hogy politikai és technikai erőforrásait felhasználja az EU-val kapcsolatos reformprogram előmozdítására, többek között demokráciatámogatási tevékenységek révén; aggodalommal veszi tudomásul az újra kibontakozó feszültségeket és az etnikai polarizációt, amelyek lassítják a reformfolyamatot; konstruktív párbeszédre és konszenzusépítésre szólít fel a politikai spektrum egészében, előnyben részesítve a jogalkotás minőségét, és határozottan sürgeti, hogy parlamenti párbeszéd révén találjanak megoldásokat; felszólít annak megakadályozására, hogy az identitáspolitika elterelje a figyelmet az uniós menetrendről vagy feszültté tegye a szomszédos országokkal való kapcsolatokat, biztosítva, hogy Montenegró határozottan az EU felé vezető úton maradjon; üdvözli a montenegrói miniszterelnök és az ellenzéki vezetők közötti megállapodást, amely szerint véleményezésre kérik fel a Velencei Bizottságot Dragana Đuranović alkotmánybírósági bíró megbízatásának megszüntetése és az ellenzék parlamentbe való visszatérése ügyében;

12. aggodalmát fejezi ki a montenegrói állampolgárságról szóló törvény parlamenti módosítására irányuló kísérletek miatt, amelyek súlyos és hosszú távú következményekkel járhatnak az ország döntéshozatali folyamataira és identitására nézve, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a további polarizáció elkerülése érdekében az identitáspolitikáról szóló vitákat a legnagyobb érzékenységgel kell kezelni, és széles körű társadalmi konszenzusra kell törekedni; ösztönzi a montenegrói hatóságokat, hogy konzultáljanak és egyeztessenek az EU-val az állampolgárságról szóló törvény esetleges módosításairól, és hangsúlyozza annak fontosságát, hogy konszenzus szülessen az e tárgyhoz kapcsolódó valamennyi kérdésben, mivel ez kulcsfontosságú Montenegró identitása és függetlensége szempontjából;

13. határozottan ösztönzi a montenegrói parlamentet, hogy tartson inkluzív és átlátható nyilvános konzultációkat, és a döntéshozatal

során folytasson rendszeres és érdemi együttműködést a civil társadalommal a jogalkotási folyamat korai szakaszától kezdve, különösen az uniós reformfolyamat kulcsfontosságú jogszabályai tekintetében; ösztönzi a női parlamenti képviselők csoportjának aktívabb szerepvállalását;

14. felszólítja Montenegrót, hogy teljes mértékben hangolja össze választási jogi keretét az uniós normákkal, különösen a választási jogszabályok harmonizálása, a szavazati és jelöltségi jogok korlátozása, az átláthatóság, a vitarendezési mechanizmusok, a kampány és a média felügyelete, valamint a politikai pártok és választási kampányok finanszírozása tekintetében, és hajtsa végre az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának ajánlásait[1]; sürgeti Montenegrót, hogy növelje a politikai pártok kiadásainak átláthatóságát és felügyeletét, és akadályozza meg az állami forrásokkal való visszaélést a vonatkozó jogszabályok uniós normákkal való összehangolása, valamint a harmadik felek általi finanszírozásra vonatkozó szabályok érvényesítése és a jogsértésekre vonatkozó szankciók megerősítése révén; kiemeli a Korrupciómegelőzési Ügynökség (APC) szerepét e tekintetben, és fokozott együttműködésre szólít fel az APC és a pénzügyi hírszerző hatóságok között a politikai kampányok külföldi befolyásolásának felderítése és megelőzése érdekében; felszólítja továbbá Montenegrót, hogy hajtsa végre a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés felszámolásával foglalkozó ENSZ-bizottságnak (CEDAW) a nemek közötti egyenlőség választási listákon való érvényesítésére vonatkozó ajánlásait;

15. ismételten felhívja a montenegrói hatóságokat, hogy a kormányzás hatékonyságának növelése, a politikai feszültségek csökkentése, valamint az önkormányzati és állami intézmények stabilitásának és hatékonyságának erősítése érdekében jelöljenek ki egy országos választási napot a helyhatósági választások lebonyolítására a helyi önkormányzatokról szóló törvény rendelkezéseinek megfelelően; emlékeztet arra, hogy a Reform- és Növekedéstámogató Eszköz keretében történő jövőbeli kifizetések e reform végrehajtásától függnek, összhangban Montenegró reformprogramjában foglalt kötelezettségvállalásokkal, és azt prioritásként kell kezelni; üdvözli, hogy 2022-ben 14 településen ugyanazon a napon tartották a választásokat; e tekintetben egy szilárd jogszabályi keret kialakítását szorgalmazza; aggodalmát fejezi ki a Šavnik településen lezajlott választás során elkövetett visszaélések miatt;

16. felhívja a montenegrói hatóságokat, hogy fogadják el a kormányzásról szóló törvényt, amely lehetővé teszi a jobb irányítási keret létrejöttét és a közigazgatás optimalizálását;

---

1 https://www.osce.org/odihr/elections/montenegro.

17. hangsúlyozza a professzionális, érdemeken alapuló, átlátható és politikamentes közszolgálat fontosságát; felszólítja Montenegrót, hogy módosítsa és hajtsa végre a vonatkozó jogszabályokat annak érdekében, hogy keretet biztosítson az államigazgatás professzionalizálásához, optimalizálásához és észszerűsítéséhez, a kinevezésekkel és elbocsátásokkal kapcsolatos politikai indíttatású döntésekkel szembeni eljárási biztosítékokat, valamint a vezetői pozíciókra vonatkozó magas szintű normákat; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy nem történt jelentős előrelépés az ilyen jogszabályok elfogadása és hatékony végrehajtása terén, és kiemeli, hogy ez lehetővé teszi, hogy a közszolgálati munkaerőfelvétel továbbra is politikai befolyás tárgya legyen;

18. üdvözli, hogy Montenegró szerepel a Bizottság 2024. évi jogállamisági jelentésében; aggodalommal veszi tudomásul a feltárt hiányosságokat, többek között a bírói kinevezéseket és az ügyészség függetlenségét érintően;

19. üdvözli a kulcsfontosságú igazságügyi reformok végrehajtása, az új stratégiai keret elfogadása és a régóta húzódó bírói kinevezések véglegesítése terén elért eredményeket; felszólítja Montenegrót, hogy töltse be a fennmaradó magas szintű bírói tisztségeket;

20. sürgeti Montenegrót, hogy még jobban hangolja össze jogi keretét, többek között az alkotmányt is – különösen a Bírói Tanács összetétele és döntéshozatali folyamata tekintetében – az igazságszolgáltatás függetlenségére, elszámoltathatóságára, pártatlanságára, integritására és szakmaiságára vonatkozó uniós jogszabályokkal és normákkal, hogy folytassa a kinevezések depolitizálását a függetlenség megerősítése érdekében, hajtsa végre a még nem teljesített nemzetközi ajánlásokat, és az európai normákkal összhangban és az alkotmány teljes körű tiszteletben tartásával határozza meg a bírák és ügyészek nyugdíjazására vonatkozó kritériumokat; sajnálatát fejezi ki a függőben lévő ügyhátralék miatt, és felszólítja Montenegrót, hogy hozzon intézkedéseket a bírósági eljárások időtartamának csökkentésére, főként a súlyos bűncselekményekkel és a szervezett bűnözéssel, különösen a pénzmosással kapcsolatos kapcsolatos ügyekben; javasolja, hogy Montenegró az uniós csatlakozási tárgyalások végső szakaszában fogadja el az alkotmánymódosításokat;

21. tudomásul veszi a korrupció elleni küzdelem terén tett lépéseket, beleértve a visszaélést bejelentő személyek védelméről szóló új jogszabályokat és rendelkezéseket, a korrupció elleni küzdelemmel foglalkozó új nemzeti tanács létrehozását, valamint a 2024–2028-as időszakra vonatkozó új korrupció elleni stratégiát; ösztönzi Montenegrót, hogy folytassa az uniós vívmányokhoz és az uniós normákhoz való igazodást, és foglalkozzon a Bizottság, a Velencei Bizottság és a Korrupció Elleni Államok Csoportja (GRECO) ajánlásaival; ösztönzi a montenegrói hatóságokat, hogy folytassák a

szervezett bűnözéssel kapcsolatos ügyek kezelése, valamint a bűncselekményből származó vagyon lefoglalása és elkobzása terén meglévő hiányosságok felszámolását;

22. sürgeti Montenegrót, hogy fokozza a magas szinten elkövetett korrupcióra a büntető igazságszolgáltatás által adandó választ – többek között a hatályos büntető jogszabályok hatékony végrehajtásának megerősítése és hatékony és visszatartó erejű szankciók kiszabása révén –, és teremtse meg a feltételeket ahhoz, hogy az igazságügyi intézmények és a korrupcióval foglalkozó független szervek politikai befolyástól mentesen, hatékonyan működhessenek;

23. tudomásul veszi a Korrupciómegelőzési Ügynökség munkáját, és kéri, hogy biztosítsanak számára elegendő finanszírozást, és gondoskodjanak politikamentességéről; elvárja, hogy az Ügynökség kézzelfogható eredményeket érjen el, és nem szelektív módon lépjen fel integritása megerősítése és hatáskörei hatékony gyakorlása érdekében; erősebb keretet szorgalmaz a korrupció megelőzésére;

24. sürgeti Montenegrót, hogy fegyverekre vonatkozó jogszabályait hangolja össze az uniós joggal és a nemzetközi normákkal, különös tekintettel a tűzfegyverek jelölésére és hatástalanítási eljárásaira vonatkozó műszaki előírásokra, valamint a riasztó- és jelzőfegyverekre vonatkozó előírásokra, valamint hozzon létre szabványosított és hatékony adatgyűjtési és jelentéstételi rendszert a tűzfegyverekre vonatkozóan; megdöbbenését fejezi ki a cetinjei tragikus tömeges lövöldözés miatt, és részvétét fejezi ki az áldozatok családjainak; aggodalmát fejezi ki e tragédia dezinformációra és etnikai polarizációra való felhasználása miatt; sürgeti Montenegrót, hogy erősítse meg válságkommunikációját a dezinformáció elleni fellépés érdekében, és biztosítsa a média felelős tájékoztatását az erőszakos eseményeket követően; szisztematikus fellépésekre szólít fel a biztonság, a mentális jóllét és az intézményi átláthatóság területén, valamint kéri az állampolgárok oktatását, a nyilvánosság tudatosságának formálását, és tájékoztatási és oktatási kezdeményezéseket a tűzfegyverek veszélyeivel és kockázataival kapcsolatban, a polgárok elvárásainak és a társadalmi igényeknek megfelelően;

25. felszólítja Montenegrót, hogy sürgősen és teljes mértékben hangolja össze vízumpolitikáját az EU vízumpolitikájával, különösen az EU számára az illegális migrációval összefüggő vagy biztonsági kockázatot jelentő országok tekintetében; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a várakozásokkal ellentétben két további országot is felvettek a vízummentességi rendszerbe, és hogy az orosz és belarusz útlevéllel rendelkezők továbbra is élvezik a vízummentesség előnyeit; megjegyzi, hogy a vízumpolitika harmonizálásáról a Reform- és Növekedéstámogató Eszköz keretében végrehajtandó montenegrói reformprogram is rendelkezik;

26. üdvözli Montenegró folyamatos együttműködését az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökséggel (Frontex), az Europollal, az Eurojusttal és az Európai Unió Bűnüldözési Képzési Ügynökséggel (CEPOL), és megjegyzi, hogy ez az együttműködés fontos szerepet játszik a határokon átnyúló bűnözés, többek között a fegyver-, kábítószer- és emberkereskedelem elleni fellépésben, valamint a terrorizmus és a szélsőségesség elleni küzdelemben; üdvözli a Frontexszel kötött, a határigazgatás terén folytatott operatív együttműködésről szóló továbbfejlesztett megállapodás 2023. július 1-jei hatálybalépését, és ösztönzi a Montenegró és a Frontex közötti további együttműködést a határigazgatás megerősítése, a menekültügyi eljárások támogatása, a csempészet elleni küzdelem és a visszafogadás fokozása érdekében;

***Alapvető szabadságok és emberi jogok***

27. sajnálja, hogy a társadalom legkiszolgáltatottabb csoportjai még mindig hátrányos megkülönböztetéssel szembesülnek; felszólítja Montenegrót, hogy fogadjon el új törvényt és kapcsolódó stratégiákat a megkülönböztetés tilalmáról a leginkább érintetteket aktívan bevonó inkluzív, átlátható és érdemi folyamat révén, hogy a kiszolgáltatott csoportok hatékonyabban élhessenek jogaikkal; hangsúlyozza, hogy valamennyi nemzeti kisebbség jogainak tiszteletben tartása az uniós vívmányok szerves részét képezi; felszólít a valamennyi etnikai, vallási, nemzeti és társadalmi csoporttal szembeni egyenlő bánásmód erőteljesebb megvalósítására, biztosítva, hogy egyenlő jogokat és lehetőségeket élvezzenek, valamint teljes körűen részt tudjanak venni a társadalmi, politikai és gazdasági életben;

28. üdvözli Montenegró többnemzetiségű identitását, és kéri a helyi közösségek és a nemzeti kisebbségek nyelveinek, kulturális örökségének és hagyományainak további előmozdítását és tiszteletben tartását, mivel ez szorosan összefügg Montenegró európai perspektívájával;

29. hangsúlyozza a Kotori-öböl többnemzetiségű identitását; hangsúlyozza, hogy Montenegró európai perspektívája szorosan összefügg a kisebbségek és kulturális örökségük védelmével; felhívja a montenegrói hatóságokat, hogy ápolják az állam többnemzetiségű jellegét, beleértve a horvát közösség hagyományait és kulturális örökségét a Kotori-öbölben;

30. komoly aggodalmának ad hangot az olyan veszélyeztetett montenegrói örökségi helyszínek miatt, mint a Kotori-öböl és Sveti Stefan; hangsúlyozza, hogy Sveti Stefan a Miločer parkkal együtt 2023-ban bekerült „Európa hét legveszélyeztetettebb örökségi helyszíne” közé;

31. felhívja a montenegrói hatóságokat, hogy foglalkozzanak a montenegrói romák nehéz életkörülményeivel és az őket érő megkülönböztetéssel, és több intézkedéseket szorgalmaz az iskolákban a kultúrák közötti megértés előmozdítására; felhívja a montenegrói hatóságokat, hogy hozzanak intézkedéseket az LMBTI-személyek társadalmi befogadása légkörének javítása érdekében is;

32. üdvözli, hogy Montenegró összehangolta jogszabályi és intézményi keretét az uniós vívmányokkal és a nemzetközi emberi jogi normákkal a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek és annak fakultatív jegyzőkönyveinek való megfelelés tekintetében; sürgeti a hatóságokat, hogy orvosolják a végrehajtás hiányosságait, nevezetesen az elszámoltathatóság és a nyomon követés tekintetében;

33. kéri a fogyatékossággal élő személyek jogainak érvényesítésére szolgáló stratégiák minden ágazatban és politikában való tényleges végrehajtását;

34. elítél minden gyűlöletbeszédet – beleértve az online és nemi alapú gyűlöletbeszédet – és a gyűlölet-bűncselekményeket; üdvözli a rasszizmus és a gyűlöletbeszéd kriminalizálását;

35. hangsúlyozza, hogy meg kell erősíteni a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó intézményi mechanizmusokat, és felszólítja a montenegrói hatóságokat, hogy foglalkozzanak a nemek közötti bérszakadékkal, javítsák a nők döntéshozatalban való részvételét – mind a közszférában, különösen a közigazgatásban, mind az igazságügyi és biztonsági ágazatban, valamint az üzleti életben –, biztosítsák a nők fokozott politikai részvételét, vezessenek be a nemek közötti egyenlőség szempontját érvényesítő költségvetés-tervezést, küzdjenek a nemi sztereotípiák ellen, és fokozzák a nőkkel szembeni megkülönböztetés elleni küzdelemre irányuló erőfeszítéseiket, különösen a vidéki területeken; üdvözli a nők természettudományokban, technológiában, műszaki tudományokban és matematikában (STEM) való képviseletének fokozására irányuló közelmúltbeli erőfeszítéseket, és további erőfeszítésekre ösztönöz a technológiai ágazatokban;

36. mély aggodalmát fejezi ki a nemi alapú erőszak, többek között a kapcsolati erőszak és a nőgyilkosságok magas aránya miatt; felszólítja Montenegrót, hogy teljes mértékben hangolja össze a nemi alapú erőszakra és a kapcsolati erőszakra vonatkozó fogalommeghatározásait az isztambuli egyezménnyel és a nemzetközi testületek ajánlásaival, hozzon létre hatékony védelmi és prevenciós mechanizmusokat és támogató központokat, és biztosítsa a kapcsolati és szexuális erőszak áldozatai számára a hatékony bírósági eljárás megindításának lehetőségét, valamint erőteljesebb büntetőpolitika alkalmazását az elkövetőkkel szemben; felszólít a nemi alapú erőszakra és a nemek közötti egyenlőtlenségekre

vonatkozó lebontott adatok gyűjtésére a szakpolitikai válaszlépések javítása érdekében;

37. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a nemek jogi elismeréséről szóló törvénytervezetet nem fogadták el 2024-ben, annak ellenére, hogy az Montenegró uniós csatlakozási programjának egyik intézkedése volt; sürgeti Montenegrót, hogy haladéktalanul fogadja el a törvényt;

38. üdvözli Montenegró új médiatörvényeit és médiapolitikai stratégiáját, melyek célja az újságírók és más médiamunkások hatékony védelmét szolgáló a jogi keret megerősítése; kitart amellett, hogy a zéró tolerancia politikáját kell alkalmazni az újságírókat célzó – különösen közéleti személyiségek által elkövetett – nyomásgyakorlás, zaklatás vagy erőszak tekintetében; hangsúlyozza, hogy az újságírók elleni gyűlöletbeszédet, lejáratókampányokat és stratégiai pereket minden esetben hatékonyan ki kell vizsgálni, és büntetőeljárás tárgyává kell tenni, ideértve a múltbeli ilyen esetek kivizsgálását; hangsúlyozza, hogy biztosítani kell az újságírók információhoz való hozzáféréshez és a kritikus álláspont fenntartásához való jogát; megjegyzi, hogy Montenegró sajtószabadsága jelentősen javult, amit a sajtószabadság-ranglistán elért előrelépése is bizonyít;

39. aggodalmát fejezi ki azon esetek miatt, amikor újságírók, tudományos szakemberek és civil társadalmi szervezetek nyomás alá kerültek a szólásszabadság gyakorlása miatt, beleértve azokat az eseteket is, amikor a rendőrség szabálysértési eljárást indított velük szemben; aggodalmát fejezi ki a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek újságírókkal szembeni alkalmazása miatt;

40. sajnálatát fejezi ki a médiában tapasztalható nagyfokú polarizáció, valamint a média politikai érdekekkel és külföldi befolyással szembeni kiszolgáltatottsága, továbbá a külföldi és helyi dezinformációs kampányok miatt, amelyek az országban zajló demokratikus folyamatokat negatívan befolyásoló etnikai-nacionalista narratívákat terjesztenek, és veszélyeztetik Montenegró európai perspektíváját; felszólítja Montenegrót, hogy folytassa médiatudatossági programjainak fejlesztését, és építse be azokat az oktatásba alapvető tantárgyként; felhívja a montenegrói hatóságokat, hogy biztosítsák a montenegrói rádió és televízió műsorszórási tanács (RTCG) közszolgálati műsorszolgáltató szerkesztői, intézményi és pénzügyi függetlenségét, továbbá vezetősége kinevezésének jogszerűségét és az RTCG-re vonatkozó jogerős bírósági ítéletek teljes körű tiszteletben tartását; emlékeztet arra, hogy meg kell felelnie a jogszabályoknak, valamint az elszámoltathatóság és a feddhetetlenség legmagasabb szintű normáinak; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy folyamatban van a közmédia függetlenségének meggyengítése és aláásása; felszólít minden médiaszervezetet, hogy tegyen eleget a közfinanszírozás átláthatóságára vonatkozó jogi követelményeknek;

41. üdvözli a 2023. évi népszámlálás eredményeinek közzétételét; felhívja a hatóságokat, hogy kerüljék el a folyamat átpolitizálódását; ösztönzi az érdekelt feleket, hogy ezeket az eredményeket megkülönböztetésmentes módon használják;

42. üdvözli Montenegró élénk és konstruktív civil társadalmát, és hangsúlyozza annak fontosságát a demokrácia és a pluralizmus erősítésében, valamint a jó kormányzás és a társadalmi haladás előmozdításában; aggodalmát fejezi ki a kritikus álláspontot képviselő civil társadalmi szervezetek mozgásterének szűkülése miatt, és elítéli a civil társadalmi szervezetek elleni lejáratókampányokat, megfélemlítést és támadásokat, különösen azokat, amelyeket politikai szereplők intéznek a „külföldi ügynökökről szóló törvényre” irányuló javaslatok formájában; megjegyzi, hogy az ilyen jogszabályok alááshatják az alapvető szabadságokat és a civil társadalom működését, és nincsenek összhangban az uniós értékekkel és normákkal; támogató jogi keretet, valamint egyértelmű és tisztességes kiválasztási kritériumokat szorgalmaz a közfinanszírozással kapcsolatban; kéri, hogy a kormány és a nem kormányzati szervezetek közötti együttműködési tanács folytassa munkáját; hangsúlyozza az együttműködésen alapuló kapcsolatok kiépítésének, továbbá annak fontosságát, hogy ténylegesen konzultáljanak a civil társadalommal a jogszabálytervezetekről már a korai szakasztól kezdve;

***Megbékélés, jószomszédi kapcsolatok és regionális együttműködés***

43. emlékeztet arra, hogy a jószomszédi kapcsolatok és a regionális együttműködés a bővítési folyamat lényeges részét képezik; elismerését fejezi ki Montenegrónak a regionális együttműködési kezdeményezésekben való aktív részvételéért; emlékeztet arra, hogy a jószomszédi kapcsolatok kulcsfontosságúak a csatlakozási folyamat előrehaladásához;

44. sajnálja, hogy a 31. fejezetet 2024 decemberében nem lehetett lezárni; felhívja az összes érintett felet, hogy jó szomszédokhoz méltón találjanak konstruktív megoldást a lezáratlan kétoldalú kérdésekre, és kezeljék prioritásként a nyugat-balkáni polgárok jövőbeli érdekeit; emlékeztet arra, hogy el kell kerülni, hogy a megoldatlan kétoldalú és regionális vitákat a tagjelölt országok csatlakozási folyamatának akadályozására használják fel; üdvözli a Horvát Köztársaság és Montenegró közötti kétoldalú konzultációkat a megoldatlan kétoldalú kérdésekről; ösztönzi a hatóságokat, hogy folytassák a bizalomépítő intézkedéseket;

45. tudomásul veszi Montenegró büntetőeljárási törvénykönyvének azon módosításait, amelyek célja a háborús bűncselekmények hatékony kivizsgálása, az azokkal kapcsolatos bűnvádi eljárás kezdeményezése, valamint a bűnösök bíróság elé állítása és büntetése előtt álló jogi és gyakorlati akadályok felszámolása a

vonatkozó ajánlásokkal összhangban; felhívja Montenegrót, hogy a nemzetközi joggal és normákkal összhangban alkalmazzon proaktív megközelítést a háborús bűncselekményekkel kapcsolatos ügyek kezelése során, hogy azonosítsa, vonja büntetőeljárás alá és büntesse az elkövetőket és a háborús bűncselekmények dicsőítését, biztosítsa az áldozatok számára az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést, a jogorvoslatot és a jóvátételt, és derítse fel az eltűnt személyek sorsát; felszólítja Montenegrót, hogy különítsen el elegendő forrást a szakosodott ügyészek és bíróságok számára, és proaktívan vizsgálja ki a háborús bűncselekményekkel kapcsolatos összes állítást, és vesse fel a parancsnoki felelősség kérdését, valamint vizsgálja felül azokat a régi ügyeket, amelyekkel kapcsolatban nem indult büntetőeljárás a nemzetközi vagy a nemzeti jognak megfelelően; regionális együttműködésre szólít fel a háborús bűncselekményekkel vádolt személyek kivizsgálása és büntetőeljárás alá vonása terén; elismeri, hogy ezen ügyek kivizsgálása és a bíróság által alátámasztott tények védelme alapvetően fontos a bizalom, a demokratikus értékek, a megbékélés és a szomszédos országokkal fenntartott kétoldalú kapcsolatok megerősítéséhez, és ösztönzi Montenegrót, hogy fokozza ezeket az erőfeszítéseket;

46. figyelmeztet a politikai revizionizmus veszélyeire, amely politikai célokból torzítja a történelmi tényeket, aláássa az elszámoltathatóságot, és elmélyíti a társadalmi megosztottságot; határozottan elítéli a háborús bűnösök dicsőítését és a háborús bűncselekményekkel kapcsolatos nemzetközi ítéletek széles körű nyilvános elutasítását, többek között a montenegrói hatóságok részéről; úgy véli, hogy Jakov Milatović elnök nyilatkozata, amelyben sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy Dubrovnik bombázásában montenegrói erők is részt vettek, nagyban hozzájárult a regionális békéhez és megbékéléshez;

47. megismétli, hogy támogatja azt a kezdeményezést, hogy létrehozzák a volt Jugoszláviában elkövetett háborús bűncselekményeket és az emberi jogok megsértésének más súlyos eseteit vizsgáló regionális tényfeltáró bizottságot (RECOM);

48. megismétli felhívását a volt Jugoszláv Köztársaságra vonatkozó levéltárak megnyitására, valamint a volt jugoszláv titkosszolgálat és a jugoszláv néphadsereg titkosszolgálata irataihoz való hozzáférés biztosítására a kommunista korszak bűneinek alapos feltárása és kezelése érdekében;

***Társadalmi-gazdasági reformok***

49. üdvözli, hogy Montenegró bekerült a SEPA átutalási rendszerébe, csökkentve a polgárok és a vállalkozások költségeit; hangsúlyozza, hogy ez lehetőségeket teremt az üzleti tevékenység kiterjesztésére, a versenyképesség növelésére, az innovációra és a közvetlen külföldi befektetésekhez való jobb hozzáférésre;

50. üdvözli a Nyugat-Balkánra vonatkozó növekedési tervet, amelynek célja, hogy integrálja a régiót az EU egységes piacába, előmozdítsa a regionális gazdasági együttműködést, valamint elmélyítse az EU-val kapcsolatos reformokat, és amely magában foglalja a 6 milliárd eurós Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszközt; üdvözli, hogy Montenegró reformprogramot fogadott el, és ösztönzi annak teljes körű végrehajtását; megjegyzi, hogy a növekedési tervre vonatkozó montenegrói reformprogram keretében meghatározott reformintézkedések végrehajtása – sikeres végrehajtás esetén – több mint 380 millió EUR összegű támogatáshoz és kedvező hitelhez biztosítana hozzáférést; hangsúlyozza az érdekelt felekkel – köztük a helyi és regionális önkormányzatokkal, a szociális partnerekkel és a civil társadalommal – folytatott konzultációk fontosságát a tervezési, végrehajtási, nyomonkövetési és értékelési szakaszban;

51. ösztönzi Montenegrót, hogy a lehető legjobban használja ki az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III), a Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terv, az IPARD program és a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz keretében rendelkezésre álló összes uniós finanszírozást az EU-val való társadalmi-gazdasági konvergencia felgyorsítása érdekében, és folytassa a csalás megelőzésére vonatkozó jogszabályainak összehangolását az EU-val; emlékeztet arra, hogy az uniós finanszírozáshoz való hozzáférésnek feltételei vannak, és az modulálható vagy felfüggeszthető jelentős visszalépés vagy az alapvető területeken való előrehaladás tartós hiánya esetén;

52. kéri az Uniót és a nyugat-balkáni országokat, hogy a szoros együttműködés és az uniós forrásokkal való visszaéléssel kapcsolatos büntetőeljárások elősegítése érdekében hozzák létre az Európai Ügyészség (EPPO) és a csatlakozásra váró országok közötti hatékony együttműködés keretét, többek között nemzeti összekötő tisztviselők EPPO-hoz való kirendelése révén; ösztönzi Montenegrót, hogy maradéktalanul hajtsa végre az Európai Ügyészséggel kötött munkamegállapodásokat; felhívja az EU-t, hogy tegye meg a szükséges jogi és politikai intézkedéseket annak érdekében, hogy az Európai Ügyészség hatásköre kiterjedjen a Montenegrónak mint tagjelölt országnak szánt uniós forrásokra;

53. pozitívan értékeli Montenegró gazdasági növekedését; további lépésekre szólít fel a költségvetési hiány és az államadósság csökkentése, valamint az uniós vívmányokhoz nem igazodó közvetett adómentességek további megszüntetése érdekében; üdvözli az e költségvetési sebezhetőségek csökkentésére irányuló erőfeszítéseket; megismétli, hogy a fenntartható társadalmi és gazdasági fejlődés érdekében növelni kell az oktatási rendszerbe történő állami beruházásokat;

54. felhívja a figyelmet Montenegró külföldi pénzügyi intézményekkel és vállalatokkal szembeni államadósságára, amely eszközként

használható politikai döntéseinek – különösen a Kínával és Oroszországgal kapcsolatos döntéseinek – befolyásolására; üdvözli az e sebezhetőségek csökkentésére irányuló erőfeszítéseket, és felhívja a hatóságokat, hogy csökkentsék tovább a Kínától való gazdasági függőséget, és továbbra is használják fel a Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási tervet, az EU Global Gateway kezdeményezését és a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszközt annak érdekében, hogy környezetbarátabb és átláthatóbb alternatívákat találjanak az infrastrukturális projektek finanszírozására; felhívja Montenegrót, hogy növelje a jövőbeli infrastrukturális projektek átláthatóságát, biztosítsa a kompetitív licitálási eljárást, és kerülje a külföldi hitelezőktől való túlzott adósságfüggőséget;

55. felhívja a montenegrói hatóságokat, hogy hozzanak intézkedéseket az elnéptelenedés és az elvándorlás ellen, különösen az oktatásba és az egészségügybe történő beruházások – kivált az ország északi részén –, valamint a közepes méretű városokba irányuló beruházásokkal történő decentralizáció révén;

56. ösztönzi a montenegrói hatóságokat, hogy mozdítsák elő a digitális átalakulást, és folytassanak tényeken alapuló munkaerőpiaci szakpolitikát a tartósan magas munkanélküliségi ráta kezelése érdekében, különösen a nők és a fiatalok körében, ugyanakkor erősítsék meg az intézményi kapacitást és javítsák az alapul szolgáló digitális szakpolitikai keretet, valamint hatékonyan hajtsák végre az ifjúsági garanciát és az új ifjúsági stratégiát; sürgeti a hatóságot, hogy haladéktalanul orvosolja az agyelszívás problémáját; célzott megelőző intézkedések és ösztönzők kidolgozására buzdít az informális vállalkozások és munkavállalók legalizálása érdekében, mivel az informális szektor továbbra is akadályozza Montenegró gazdasági és társadalmi fejlődését;

57. üdvözli a felhívást, hogy valamennyi nyugat-balkáni országot még a tényleges uniós tagság előtt haladéktalanul integráljanak az EU digitális egységes piacába, ami döntően elősegítené a digitális értelemben biztonságos környezet megteremtését;

58. felszólít a közbeszerzések átláthatóságának növelésére, különösen a kormányközi megállapodásokon keresztül zajló eljárások tekintetében, valamint az uniós szabályoknak és elveknek való teljes körű megfelelésre; felszólítja Montenegrót, hogy csökkentse a felhívás nélküli közbeszerzési eljárások számát; aggodalmát fejezi ki a Bar-Boljare autópálya kínai hitelből finanszírozott építési projektjével kapcsolatos pénzügyi terhek és az átláthatóság hiánya miatt; hangsúlyozza, hogy a hitelmegállapodásokat és az építési szerződéseket övező titoktartás aggályokat vet fel az elszámoltathatósággal kapcsolatban;

59. aggodalmát fejezi ki minden olyan megállapodás vagy projekt miatt, amely megkerüli a nemzeti jogszabályokban és az uniós szabványokban meghatározott közbeszerzési szabályokat, átláthatósági kötelezettségeket és nyilvános konzultációs követelményeket; felhívja Montenegró kormányát, hogy valamennyi állami infrastrukturális és fejlesztési kezdeményezésben biztosítsa az átláthatóság, az elszámoltathatóság, az inkluzív döntéshozatal és a jogállamiság elvének teljes körű tiszteletben tartását;

***Energia, környezetvédelem, biológiai sokféleség és konnektivitás***

60. sürgeti Montenegrót, hogy a nemzeti energia- és klímaterv régóta esedékes elfogadása és végrehajtása, az energiahatékonysági jogszabályok elfogadása és az uniós energiapiacokhoz való további integráció révén, uniós támogatás felhasználásával mozdítsa elő a zöld átállást, javítsa intézményi és szabályozási keretét, és fokozza az energetikai rezilienciát; kéri, hogy minden új zöld átállással kapcsolatos projektet az EU környezetvédelmi, állami támogatási és koncessziós normáival összhangban hajsták végre;

61. sajnálja, hogy a közlekedéspolitika területén nem történt előrelépés a kulcsfontosságú ágazati reformok terén; felhívja a montenegrói hatóságokat, hogy hangolják össze az ország közlekedésfejlesztését a Nyugat-Balkánra vonatkozó fenntartható és intelligens mobilitási stratégiával, a vasútra, a multimodalitásra, valamint a szén-dioxid-kibocsátás és egyéb környezeti hatások csökkentésére összpontosítva, és folytassák a közlekedésfejlesztési stratégia végrehajtását, és erősítsék meg a transzeurópai közlekedési hálózatok megvalósításához szükséges adminisztratív kapacitásokat;

62. üdvözli az EU és a nyugat-balkáni országok közötti adatroaming-díjak csökkentését, és kéri a hatóságokat, a magánszereplőket és valamennyi érdekelt felet, hogy tegyenek meg minden szükséges lépést annak érdekében, hogy az adatroaming-díjak 2028-ra megközelítsék a belföldi árakat; üdvözli a Nyugat-Balkán és az EU közötti barangolásra vonatkozó ütemterv végrehajtása első szakaszának hatálybalépését;

63. ösztönzi a hulladékgazdálkodásra, a levegő- és vízminőségre, a természetvédelemre és az éghajlatváltozásra vonatkozó ágazati stratégiák elfogadását, biztosítva a beruházások stratégiai tervezését; megállapítja, hogy nem történt előrelépés hét településen a folyók és a tengerek szennyvízszennyezésének megelőzése érdekében nélkülözhetetlen szennyvíztisztító telepek építése terén, és növekedtek az ezzel járó költségek;

°

° °

64. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió kül- és biztonságpolitikai főképviselőjének, a bővítésért felelős biztosnak, a Földközi-tenger térségének ügyeiért felelős biztosnak, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, valamint Montenegró elnökének, kormányának és parlamentjének, továbbá gondoskodjon annak montenegrói nyelvre történő lefordításáról és közzétételéről.